

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. V. In nominibus Genitoris, Geniti & Spirati non servatur forma
Baptismi à Christo instituta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

talis: Spiritum Sanctum à Patris Filij, maiestate non secerni.

Confirmatur hæc expositio ex eo, quod habet D. Ambros. lib. de Initiandis cap. 4. ibi: Credit autem etiam Catechumenus in crucem Domini Iesu, quâ & ipse signatur. Sed nisi baptizatus fuerit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, remissionem non potest recipere peccatorum &c. In quo capite (ut ex titulo cognoscitur) agit de forma baptismatis.

Quod attinet D. Bernardum, qui epistola 140. videtur approbare Baptismum datum sub hac forma: Baptizate in nomine Dei, & sanctæ ac veræ crucis; respondet Wiggers supra; illam nullo modo esse approbandam, ut omnes docent. Quare videtur in eo fuisse deceptus; nisi malis dicere cum aliquibus, Bernardum locutum non juxta legem Dei ordinariam, sed ex peculiari quadam indulgentia: quia minister non ex contemptu formæ Ecclesiasticæ, sed ex quadam fidei festinantis devotione (ut ipse loquitur) fuerat illâ formâ usus. Omitto, istam Epistolam esse unam ex illis triginta, quæ posterius additæ sunt, de quibus forsitan non immeritò possumus dubitare, an sint verè Bernardi.

Profectò Scripturas, ex quibus Ambros. colligit, in Spiritu quoque rectè baptizare nos posse, hæcenus nemo sic intellexit, præter Magistrum supra, ut valeat Baptismus sub invocatione solius nominis Spiritus sancti; sed exponi debent & commodè possunt de effectu, qui est gratia sanctificans, quæ specialiter tribuitur Spiritui sancto, & quâ formaliter baptizamur, sive abluitur anima à peccatis; ut sensus sit, quod in Baptismo consecuti sumus Spiritum sanctum, vel quod virtute Spiritus sancti consequamur Baptismi effectum.

Maneat itaque longè probabilius esse, de facto non valere Baptismum collatum in solo nomine Christi, Dei, aut morte Domini; imò neque ipsius Trinitatis, de quo nomine sic loquitur & docet Scorus supra num. 9. De nomine Trinitatis patet quod Christus intellexit illas personas explicandas: in hoc autem nomine Trinitatis tantum importantur implicite. Et ideo quod dicit illud capitulum A quodam, Trinitas debet intelligi explicite pro tribus personis, per nomina Patris, Filij, & Spiritus sancti, vel alia his æquivalentia si talia dentur, de quo multi dubitant.

Cajetanus, quem sequuntur aliqui Recentiores, docet valere Baptismum collatum in nomine Genitoris, Geniti & Spirati, sive procedentis ab utroque. Equidem sensus communis Antiquorum & Re-

centiorum est in oppositum, qui in materia sacramentali multum momenti habet, quatenus signum est voluntatis Christi, qui utique sic potuit instituire, ut usitatis in quovis idiomate verbis minister in hoc Sacramento, Christianismi januâ, uteretur; sicut instituit aquam usuaalem, & in Sacramento Eucharistiæ panem usuaalem, ut quamvis pasta fortè specie non distinguitur, nihilominus non valeat.

Inhærentes igitur vestigijs veteranorum militum, qui Ecclesiam Christi non tantum doctrinâ, sed etiam vitæ sanctitate quàm plurimum illustrarunt ac constanter propugnarunt, asserimus

CONCLUSIO V.

In nominibus Genitoris, Geniti & Spirati non servatur forma Baptismi à Christo instituta.

St Scoti 4. dist. 3. q. 2. n. 9. ibi: De nominibus significantibus proprietates, & non personas, ut Genitor &c. dico, quod non servatur in eis forma. Ratio à priori: Quia (inquit) Christus voluit personas vocari nominibus personarum. Ratio congruentiæ: Et rationabiliter secundum illud, quod tactum est in primo lib. dist. 22. ut sicut Iudeis datum erat aliquod nomen significans essentiam divinam sub propria ratione, quod ipsi vocabant nomen Dei Tetragrammaton; ita Christus dedit Ecclesie nomina significantia personas sub proprijs rationibus.

Addit: Si etiam non sic dederit, tamen bene probabile est in aliqua invocatione nomen persone habere aliquam efficaciam, quam non habet nomen proprietatis persone: petendo enim aliquod donum ab aliquo pro amore Ioannis, cuius impetraretur, quam si loco nominis proprij poneretur nomen significans proprietatem suppositi.

Fundamentum ergo primarium est institutio Christi, accedente usu & interpretatione tam Ecclesiæ, quàm Doctorum eommuniter. Congruentia: quia Baptismus est Sacramentum fidei, quo fideles initiantur, invocando & protestando Deum unum in essentia & trinum in personis: ergo conveniens fuit, ut hoc heret per nomina significantia ipsas personas; sicut in veteri lege consuetum erat invocare & profiteri Deum sub ratione essentia (cujus solus fides explicita tunc singularis erat necessaria) per nomen Tetragrammaton,

N n quod

Dubitarunt an valeat

49. Retolvit quod non Cum Scoto,

Propter institutionem Christi, & utum Ecclesiæ;

Et congruentias.

S. Ambros. Qui alibi clare ostendit, ritum personarum distinctam invocationem esse necessariam.

Imò dubium, an sit ipse.

Non potest quis baptizari in nomine solius Spiritus sancti.

Imò neque Dei, aut ipsius Trinitatis.

De Baptismo collato in nomine Genitoris &c.

quod significat essentiam divinam sub propria ratione. Unde & illis vocibus in novo Testamento ubique exprimentur personæ; similiter & in Symbolis, atque alijs Ecclesiæ orationibus.

Confirmatur: quia Baptisma est Sacramentum communissimum, utpote quod ab omnibus est suscipiendum, & ab omnibus in necessitate licite, extra eam salutem valide, administratur. Quidni ergo institutum sit in nominibus magis accommodatis captivi uniuscujusque? Certè nomina Genitoris, Geniti & Procedentis à plebrique non intelliguntur, sed solis Theologis nota sunt.

50. **Proponitur unicum Adversarium motivum,**
Dices cum Adversarijs (& est unicum eorum motivum) hæc forma: *Baptizo te in nomine Genitoris &c.* æquivalere ordinariæ; ergo &c. Respondeo primò negando antecedens, Pro quo

Adverte cum Doctore Subtili supra numero 7. quadruplicem posse contingere mutationem secundum verba, scilicet secundum substantiam, qualitatem, quantitatem, & ubi: Prima (inquit n. 8) potest intelligi dupliciter; vel quòd aliud verbum secundum quid ponatur in loco alius verborum illorum, puta alia vox, Flandrica v. g. pro Latina; tamen idem, & sub eadem ratione significans.

Pro quo annotatur forma quadruplex variatio

Et de hac mutatione pronuntiat n. 9. *Quòd manet eadem forma, quia in qualibet lingua potest fieri Baptismus.* Fortè tamen (addit) non licet baptizanti ex officio, & solemniter, uti verbis cuiuslibet lingue, sicut nec in consecratione Eucharistiæ: quia ordinavit Ecclesiæ Romana, quòd officia ecclesiastica dicantur, & Sacramenta ministrantur in latino grammatico: & hoc rationabiliter, quia istud distinctius potest scribi & proferrì.

Ex Scoto.

Pergit num. 8. & assignat 2. membrum; *Vel aliud verbum simpliciter, scilicet alia vox aliud significatum habens.* Subdividit autem hunc modum inquit: *Et si secundo modo, adhuc dupliciter; quia vel illud significatum est omnino disparatum à significato vocis, pro qua ponitur; ut si poneretur Lapis loco huius quòd est Pater (& de illo patet, quòd omnino forma non servatur, ait n. 9.) vel est significatum conveniens omnino habens idem substratum in re.*

Et hoc contingit dupliciter, vel quia exprimit distinctè tres personas sub alijs rationibus significatas, quàm significantur per hoc Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: & sic est de istis nominibus Genitoris, Geniti & Spirati; ista enim significant personas sub ratione proprietatum: non autem sub ratione subsistentium & hypostasum. Vel illa persona significantur implicite;

& hoc vel tanquam in toto collectivo, quomodo significat eas hoc nomen Sancta Trinitas; vel implicite, ut in quodam importante personarum correspondentiæ effectus ad causam: & sic importantur per hoc nomen Christus; hoc enim nomen significat Filium secundum naturam humanam, qui unctus est: & dat intelligere Patrem, à quo unctus est; & Spiritum Sanctum quo unctus est. Hucusque Doctores de mutatione harum vocum quoad substantiam.

Ubi simpliciter & absolute asserit non æquivalere *ly Pater, & Genitor; Filius, & Genitus; Spiritus sanctus, & Spiritus* quomodum significanti, etiam speculative, & apud Theologos, licet convenient in re substrata. Quod explicat ibidem n. 15. his verbis: *Ad illud de Genitoris dicendum, quòd Aug. (5. de Trinitate cap. 7.) ibi intelligit quòd idem est Genitor & Pater quantum ad hoc, quòd est dici ad alterum, sive importat proprietatem eiusdem persone: sed non sunt idem quantum ad primum conceptum significatum utrobique; quia Pater significat primo & per se suppositum in natura divina: aliud autem significat primo & per se proprietatem. Ergo non æquivalent speculative.*

Sed nunquid practice? Audi quòd sequitur: *Et non est eadem vis nominis proprii, & proprietatis nominis in invocatione sacra alius personæ, ad aliquem effectum.*

Dices: hæc petitur manifestè principium; nam æquivalentia pratica rectè inferitur ex speculative: pro qua urgeo, quòd etiam Pater formaliter significat proprietatem; ergo &c.

Respondet negando antecedens: quippe non sumitur Pater in hac forma denominative, sed substantivè, prout subsistit, licet etiam sic importet constitutum sui, scilicet paternitatem: porro notio significat proprietatem; nam licet in re sit eadem cum paternitate: tamen significat actum notionalem, generationem videlicet, ut est ad terminum per modum actus productivi, & non constitutionem personæ sub illa ratione & modo significanti vocis: paternitas autem significat subsistentiam per modum constituentis. Breviter: voces istæ Genitor &c. non significant personas divinas quæ tales, id est, in ratione subsistentium; sed per modum originis unius ad altera.

Addunt aliqui, quòd voces istæ non ita significant consubstantialitatem personarum, sicut Pater & Filius; cum possit unum generare aliud non consubstantialiter v. g. Deus ignem, & (ut vulgò Philosophi loquuntur) homo & sol generare hominem. Sed facile responderi possit, illas gene-

generationes esse improprias.

53. Appositè Epiphanius adversùs hæres. hæres. 33. *Ingenitus* (inquit) non significat Patris intelligentiam, *Genitus* nondum significat propriè Filium, sed ad omnia genita communem facit intelligentiam. Et post pauca: Non baptizati sumus in *Ingenitum*, & *Genitum*; sed in *Patrem*, & *Filium*.

Et Athanasius. Consentit Athanasius oratione 2. contra Arianos post medium, ibi; *Eoq; summam fidei nostra tendere voluit, cum iuberet nos baptizari non in nomine Geniti & Ingeniti, neque in nomine Conditi & Increati; sed in nomine Patris, & Filij &c.*

Jussio itaque divina facit, ut variatio hæc, quæ in alijs Sacramentis solum esset accidentalis (quia voces *Genitor* &c. videntur in sensu convenire, saltem apud Theologos) in Baptismate, de quo in præfenti tractamus, debeat censerì substantialis.

54. Hinc etiam non valet, si loco vocis *Filij* ponatur vox *Iesu Christi*; quia non exprimitur sufficienter secunda persona: scilicet, si *ly Spiritus* addatur *Paracliti*; quia mutatio illa est solius epitheti, non substantiæ; *Spiritus* enim significat personam.

Rursum invalidus est Baptismus collatus *In nomine primæ, secundæ & tertie personæ*; hæc enim non sufficienter explicant mysterium Trinitatis secundum proprietates personales; neque emanationem unitus personæ ab altera. Idem est, si conferatur *In nomine omnipotentis, & sapientis, & boni*, quæ non sunt nomina propria singulis personis, sed tantum appropriata.

Aliud aliquibus videtur speculativè loquendo, si loco *ly Filij* ponatur *Verbi*: in praxi tamen omnino abstinendum est partim ob consuetudinem contrariam, partim ob dubium; uti etiam à vocibus *Genitoris* &c. de quibus hic principaliter disputavimus; et si concederemus speculativè valere.

Minus valet, si dicatur: *In nomine Ingenti, & Geniti, & Doni*; quia voces istæ non significant totum id, quod voces usitate: quippe etsi *Deus* una tantum esset persona, adhuc rectè diceretur *Ingenitus*, non tamen esset *Pater*. Hactenus de vocibus significantibus Trinitatem.

55. Verumenimverò cum Baptismus non minus sit professio unitus Dei, quam trini; restat questio, quibus verbis necessariò necessitate Sacramenti hæc unitas in forma exprimitur? Et quidem in forma communè importatur per *ly In nomine*, ut patet, id est, in virtute substantiali una, in auctoritate, divinitate, invocatione & fide, non baptizantis, sed Ecclesie. Ideoque hæc verba

Scotus supra n. 7. recitat inter verba principalia; dicens: *De verbis autem principalibus, quæ sunt: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Et cum illicò interrogasset: An ista sint præcisè pertinentia ad formam? Respondendo ad hanc interrogationem nihil speciale dicit de *ly In nomine*.*

Certum interim est non valere, si dicatur: *In nominibus Patris &c.* quia sic nullo modo significatur unitas, nequidem implicitè; cum tamen ejus professio & invocatio tam necessaria sit, quam Trinitatis. Imò putant aliqui formam fore invalidam, si dicatur *Nomine*; etenim quamvis tunc non significetur diversitas naturæ, sicut prius; non tamen etiam satis exprimitur unitas. Sunt tamen etiam qui existimant valere, sicut non obstat unitati essentia: repetitio *ly Deus* ad voces *Patris, Filij & Spiritus Sancti*, dicendo: *Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus.*

Utrumque sit de hac controversia (utar verbis D. Ambr. lib. 2. de Sacramentis c. 7.) *In uno nomine baptizari nos iussit, supple, Christus.* Et D. Aug. lib. 3. contra Maximinum c. 32. *In nomine* (inquit) non in nominibus, quia hi tres unum sunt, & hi tres unus est Deus. Accedat D. Hieronymus in cap. 4. ad Ephes. *Non baptizamus in nominibus Patris, & Filij &c. sed in uno nomine, quo intelligitur Deus.* Jussioni Christi obtemperemus, & minime errabimus à via veritatis: ipse enim est via, veritas & vita.

Si ergo nolumus deficere in administratione Sacramenti primi, & quam maximè necessarij, dicamus: *In nomine*, non *In nominibus*; *In virtute*, *In vel per Patrem, nomine Patris*; hæc enim omnia ad minus practicè dubia sunt, tametsi aliqua speculativè loquendo censerì possint æquivalentia.

Enimverò quod ait Regius hic quæst. 66. art. 6. n. 61. *ly In per Hebraicum adjungit, sicut quando dicimus: Credo in Deum; Pulso vel cano in cithara*, quæ phrasi hebræa idem significant quod *Credo Deum*, & *Cano citharâ*, aliquibus displicet. Quia (inquiunt) apud Latinos *facere aliquid nomine alterius* significat *facere ex commissione sive loco alterius*; non autem *in virtute, auctoritate, invocatione* &c. quæ supra diximus importari per *ly In nomine*. Ut ut sit de forma pronuntiata idiomate latino; liquet profectò, quòd pronuntiata idiomate Flandrico, omisso *ly In* planè alium ingerat sensum.

Similiter dubitant aliqui, an forma valeat, si omittatur *ly &*; saltem utroque loco; quia non videtur sufficienter significari diversitas personarum. Wiggers putat satis certò valere, si ultimo loco ponatur; quippe

Non per *ly In nominibus.*

56. S. Ambros.

Consentit Augustinus;

Et D. Hieronymus.

Regius;

Quid sit *facere nomine alterius.*

57. Omisso *ly &* redditur Baptismus dubium.

ita communiter loqui solemus, quando simul plura enumeramus, ut solum ultimo loco ponamus conjunctionem copulativam.

Finio, & rursus dico diligenter cavendam esse quamcumque variationem verborum quoad substantiam; licet enim aliqua non sit substantialis sive essentialis, sed dumtaxat accidentalis; & hæc tamen peccaminosa est, idque graviter, quando non constat certitudinaliter de valore formæ sic variatæ: quæ certitudo rarissima est, ut ex dictis satis colligitur.

Eadem regula observanda est in variatione quoad quantitatem & qualitatem, de quibus egimus præced. disp. sect. 3. conclus. 4. uti etiam in variatione secundum ubi, de qua hæc breviter dico:

CONCLUSIO VI.

Nuda transpositio personarum non invalidat formam. Hæc forma ad minus est dubia: Ego Patris baptizo te in nomine Filij, & Spiritus sancti.

§8. **E**xemplum primæ variationis sit, *Baptizo te in nomine Filij, & Patris, & Spiritus sancti.* Conclusionem hanc quoad utramque partem tenet Scotus supra num. 13. De quarta (inquit) variatione, scilicet ubi, dico quod aliqua transpositio omnino variat sententiam; ut si diceretur, Ego Patris baptizo te in nomine Filij &c. Aliqua autem transpositio permittit, ut transposita teneant quasi eandem virtutem in ipsa forma; ut si diceretur: In nomine Filij, & Patris &c. Et prima transpositio impedit, quia aufert conceptum orationis, ut instituta est.

Quam non certificat locutio poteram, ut vult Lugo.

Contrarium docet Emin. Lugo de Sacramentis disp. 2. sect. 6. num. 112. Quia revera (inquit) apud Latinos Poetas ille modus loquendi usuratus est.

Respondeo modum loquendi Poetarum esse particularem, & non communem, cum à plerisque non intelligatur. Porro forma Baptismatis instituta est secundum usitatum modum loquendi, ut vidimus conclusionem præcedenti. Ex quo ad minus sequitur dubietas hujus formæ.

§9. *Secunda variatio (prosequitur Scotus) non impedit. Probat: Quia est congruum esse servare ordinem proferendo personas, qui est perso-*

narum secundum originem, & necessarium sit hoc quantum ad ministrum; tamen non videtur omnino necessarium ex parte Sacramenti: quia persona quocumque ordine nominata, sunt unum efficiens principale in Baptismo, & ut sic invocantur.

Consonat D. Bonav. 4. dist. 3. parte prima q. 3. a. 4. ibi: Ad id quod queritur de transmutatione, dicendum quod si fiat simpliciter sine erroris dogmatizatione, non impedit. Subjungit rationem: Quia ordo intelligitur in ipsis verbis, quod Filius à Patre procedat. Et sic non oportet exprimere ordinem, ita sicut nomina personarum.

Ratio itaque primæ partis conclusionis est: quia talis forma satis exprimit causam principalem; quod tantum exigit Concilium Florentinum, fitque per eam, & in eâ expressi & propria invocatio ac professio Trinitatis sub propria appellatione personarum. Ultimum patet. Primum probatur: quia tres personæ sunt causæ principales quatenus sunt unum in natura, auctoritate & potentia; non autem prout dicunt ordinem originis: quippe non competit potestas Patri quia Pater, sed quoniam Deus; & ita de alijs: unde ad eandem indivisibilem agunt actione.

Objicies: sed alia est institutio Christi. Respondeo negativè; siquidem institutio sumit suam explicationem à fide explicita, quam proficitur suscipiens Sacramentum; hæc autem est, quæ credit tres personas in una essentia; id enim dumtaxat accommodatur communi captui: ordo verò originis & modus procedendi personarum excedit captum communem & simplicium, & vix à doctis capitur; neque significatur in forma, nisi quatenus in prolatione personarum servatur ordo, qui est secundum processionem earum; quod non sufficit, ut interpretemur hoc esse de necessitate formæ, cujus usus & fides debet esse communis tam doctis, quam indoctis, idque ex institutione Sacramenti, prout Ecclesia eam declarat.

Doctè autem addidit D. Bonav. supra: Si fiat simpliciter sine erroris dogmatizatione. Enimverò si minister ita transponens, intendat negare ordinem Originis, sive significare Filium esse priorem, nihil facit, vel defectu debita intentionis Sacramenti, nolens illud conficere, si Pater non procedat à Filio; vel etiam fortassis defectu formæ: quippe licet hæc non exigat servari ordinem Originis, tamen postulare videtur, ut non positivè excludatur; quemadmodum excluditur, quando illa in verbo fit animo significandi exterius erroris quem